

mulás édenét. Antropológusok álmát. Egy antropológiai paradicsom is lehetnék, lehet, hogy csak az antropológust kellene hozzá megkeresnem.

Nem sikerült végül megjavítanom azt a rádiót, amelynek előlapját unalmamban bámulva gyerekkoromban megtanultam olvasni, olyannyira nem, hogy kicsaptam szerelvése közben a biztosítékot, csaknem leégett a ház. És nem volt pénz új biztosítékra, szerencsére mi tudtuk, hogy kell bele új húzalt húzni: bennünket idejekorán megneveltek a biztosítékot megreparálni. Szétszedtem, láttam, igencsak kilazult a potencióméter madzagja, már régen alig lehetett eligazodni Bukarest, Klaipeda és Budapest között, eztán sehogy, különben is esetleges volt, hogy milyen hangok jönnek, azután felhagytam azzal is, hogy megépítem az égig érő vascsicscsergőt a fáskamra tetején. És nem indultam többé Kukutyinba jeget aszalni sem. Ahogy visszagondolok, azt szeretném, hogy bár sohase lettem volna gyerek, és szégyellem, ahogy ezt óhajtom, mégis. Szégyellem bántani a gyerekkorom.

Pedig tanultam én abból sok mindent, abból a korból, akkoriban már nagyon tudtam mondogatni magamnak, hogy amire más ember képes, arra én is képes vagyok, és nekiláttam egy csavarhúzóval. A rádiónak. Füstölt is az, a biztosíték kiment, szerencsére ki tudtam cserélni, annyira nem vagyok nő, hogy ne tudnék egy biztosítékot kicserélni. Olyannyira nem vagyok nő, hogy biztosítékot is tudok cserélni. Annyira vagyok nő, hogy kiverjem a biztosítékot, és annyira vagyok nem nő, hogy kicseréljem azt. Valamennyire nő vagyok, valamennyire nem. Lakik bennem egy nő, aki nem az. Lakik bennem egy nő, és én nem vagyok az.

Ki lehet az. Mostanában állandóan érkeznek a hírek, a mobiltelefonomra érkeznek, a szolgáltató küldi. Előfizettem rá, nem idegesít, ez a dolgom, hogy tudjam: mi történik. Ezért fizetnek, elvben. Azt írja épp – a telefonom írja nekem, még jó, hogy ír valaki –, hogy huszonzárman megsérültek, amikor felborult egy busz. Állapotuk súlyos, de kielégítő. Na ez az, ezt a kifejezést kerestem. Az én állapotom például asszociatív súlyos, de kielégítő. Súlyos vagy, szerelmem, de kielégítő. A szerelmem súlyos, de kielégítő. Annyira azért vagyok én nő, hogy súlyos, de kielégítő legyek.

(Folytatása következik.)

GreCsó Krisztián

DOKTOR URAK

Regényrészlet

A bútorgyár mögötti ipari tavaknál kezdődik. Másik oldalról csak a meztelen kunsági határ. A főutca házai észrevétlenül, fokozatosan rongyolódnak le, és beljebb, a tavak mögött, a temetőn és a vasúton túl a cigánypárizs már igazi putrisor, utcán száradó göncökkel, ablaktalan vályogviskókkal és árokparton legelésző gebékkal. A kunyhók be-beomló tetején nád vagy foghíjas cserép, esetleg mindkettő, a jobb védetség ábrándjaként. Az út keményre taposott, lószaros sárga föld. Mindez olyan zártan és elszigetelten, mintha valahol a pucér rónaság közepén lenne, mindentől távol. Pedig a

temető és vasút felőli oldalon a putri szinte a belvárosig ér, csak a vasút keríti el a magyarok lakta részekről. A levegő, a szagok, a napfény, a csordogáló élet zajai és a regulák mégis olyan mások, mintha idegen ország földje volna. Utcai névtáblák nincsenek, és különben is, a beomló putrit a praktika és a szükség szerint építik újjá, nem a várostérkép és a helyrajzi számok öncélú pressziója után. Hivatalos név után senkit sem találni, ezer a Lakatos és a Balogh.

A szakadt, sáros trikóban kergetőző gyerekek eleinte mind érintettnek mondták magukat, hogy ők bizonyosan a keresett család csemetéi. Mikor a hangulat megváltozott, egy pillanat alatt szeleltek el. Lajos bácsi vigyorogva hajtotta össze a várostérképet.

– Itt lennie kellene egy utcának – mondta.

– Van is – felelte ingerülten Jócó.

– De nem így.

– Hát?

– Hosszában.

– Hogy a fenében van, szerinted?

– Minimum rézsút. De ha egészen komolyan vesszük magunkat, akkor keresztben.

– Nem mindegy? – fakadt ki Jócó.

– Abból a szempontból, hogy azt sem tudjuk, kit keresünk, de.

Négy szekrényhátú, elhízott fiatal férfi baktatott mellettük, és mintha megbeszélték volna, egyszerre néztek rájuk, fejezzék be. Az egyik talán morgott is valamit.

– Kuss legyen!

– Elintéztük volna magunk – mondta az egyik.

– Éppen ettől féltém – tiltakozott Jócó.

– Teadélutánra jöttünk, vagy hogy szálljanak le a Karcsi bácsiról?

Szalma Lajos vigyorgott, hogy szerinte Karcsi bácsit a romák örökké megőrzik majd jó emlékezetükben, de senki sem nevetett a szellemesnek szánt megjegyzésen.

– Ha nem Karcsi bácsiról lenne szó, nem jövünk – morgott a legkövérebb biztonsági őr, a csapat feje.

– A mi kedvünkért nem is kellett volna – vágott vissza Szalma Lajos.

– Nem tudom, ki maga, de ha nem tetszik, haza is mehetünk – emelte föl a hangját a kövér férfi.

Jócó bánni kezdte makacs merészségét. Az édesanyjával folytatott, újra és újra megfeneklő beszélgetés végül eljutott a legvégső pontra, Hanna néni rohamot kapott, kénytelenek voltak nyugtatókat tömni belé, vizes ruhát tettek a homlokára, és rácsukták az ajtót. Karcsi bácsi ekkor hozakodott elő vele, hogy megtette a kellő óvintézkedéseket, már beszélt a Tisza presszóban a betongyár biztonsági őreivel. Mind a négy szakmunkás tanulója volt egykor, eredeti végzettségüket tekintve becsületos vas-műszaki eladók, és Karcsi bácsi volt a gyakorlatvezetőjük, hálások lehetnek neki azért a régi ötösért. Nem beszélve arról, hogy Hanna néni végezte rajtuk a szakpszichológiai vizsgálatot, mielőtt jogosultak lettek volna a fegyverhasználatra a szekuritis gyorstalpalón. És bár egyik bolondabb, mint a másik, Hanna néni a régi ismeretségre tekintettel megfeleltet adott nekik. Most tessék ledolgozni a sok kapott szívességet, és irány a putri! Jócó bizonyos volt benne, hogy néhány perccel azelőtt magából kikelve üvöltött volna a felvetésre, hogy tán csak nem akar megveretni ártatlan embereket, akik ráadásul joggal haragszanak rá, ennek nem ez a módja, de anyja rohama után ő is belátta, a botrányt mihamarabb el kell fojtani. Néhány óra telefonálgatás, kocsmázás és szervezkedés után egy elhízott biztonsági őr rozoga furgonjában ültek Lajos bácsival.

A vasútállomás előtt parkoltak le.

Az őr szétártá a langyos, kora őszi estéhez képest fölöslegesen vastag katonai kabátját. A zubbony belsejében a legváltozatosabb ütő- és vágóeszközök „figyeltek”. Jócóban ismét felerősödött a kétely, ez volna-e az üdvözítő megoldás. Csodálkozva hallgatta saját szavait, úgy érezte, mintha egy idegen beszélne a gyomrából. Rávette nagybátyját, hogy tartsanak a „felejtést elősegítő” csapattal. Hátha elég lesz – a fenyegetést látva – a szép szó ereje is.

Jocó nem először tapasztalta, hogy kisebb-nagyobb krízishelyzetekben szemlélővé változik, szinte megbénul, és míg Szalma Lajost felfeszítik a váratlan kihívások, mikor fel kell találnia magát, és a pillanat tört része alatt döntenie kell, ő fel sem tudja fogni, milyen lehetőségek állnak előtte, az agya kikapcsol, minden információ lassan, szaggatottan érkezik el hozzá, és a szemlélői szerep a saját testétől is elszigeteli. Mint ha félig-meddig felülről látná magát, ahogyan tétován, idétlenül topog, elveszetten. Nem fél, mert a helyzet már túl van azon, sokkal tragikusabb, mint hogy egy efféle sóvány érzülettel felfogható lenne. Álmaiban távolodik el saját lényétől ennyire, mikor a megtörténés, a valóság valahogy a legeredetibb pillanatokban is kétséges marad. Akár a salvia-tripben az ördöggel folytatott dialógus. Vagyis az éppen nem. Az fordítva történt, mert a fagyos lehelet és a sátán testi valója olyan igaznak tűnt, hogy ellenkezőleg: ott azért izolálódott el a saját tudatától, mert nem fogadhatta el, hogy ilyen élő legyen egy álom.

Jó negyedórája korzóztak a cigánypárizsban. A kövér biztonsági őr, valószínűleg találmorra, pusztá ököllet betörte az egyik putri apró, egyrétegű üvegablakát, és beüvöltött.

– Ki akarja itten szívadni a Vasas Karcsit? A cigány kurva anyátokat!

Jocó ebben a másodpercben leblokkolt. A viskó mögül trappolás hallatszott és kiabálás, az őrök és Lajos bácsi rohanni kezdtek, a ki-be dülő deszkapalánk, ami a putri elkerítésére szolgált, megadóan nyekkent a földön, szinte fel sem rúgták a katonaruhás férfiak, mintha ott sem lenne, keresztülgázoltak rajta. Jocó is elindult, az udvarban mellig ért a gaz, közte kukorica, kender, egy letaposott tisztáson baromfik: néhány kopasz nyakú tyúk, arrébb meg egy göndör szőrű malac legelt. Ismeretlen, émelyítő szagok keveredtek, Jocó megkerülte a kerti budit, és minden bizonnyal a hátsó kertbe ért. A bútorgyári tavak kiabálást vertek vissza. Egyre vakítóbban tűzött a lemenő a nap, mintha felfelé jönne inkább. Kívülállása egyszerre volt éber és tompa, azt felfogta, hogy milyen tehetetlen, ki is mondta félhangosan.

– Szaggat a kép.

Ahogy elfordította a fejét, az a benyomása támadt, mintha rövid ideig a korábban látottakat őrizné az agya. Nem frissült a látómező. Ismét elindult, nem volt kerítés, a kertek egymásba értek, lomok, fatörmelék, autó- és vasútikocsi-vázak, valamiféle bútorgyári gépek maradványai, talán esztergapadok hevertek szerteszét. A fű többnyire szemmagasságig ért. Olyan fáradtan hajtogatta szét a gazfüggönyt, mintha egynapi járás dzsungel volna mögötte.

Te meg nem szaladol túl fürgén! – hallotta oldalról.

Oda sem kellett néznie, tudta, ki az. Annak ellenére, hogy korábban nem hallotta a hangját, csak távolról nézte, ahogy tánc közben az apjához beszél. A cigánylány egy divatos kerti faház mellett hevert a fűben. A modern faviskó idegenül hatott az elhanyagolt gazonban, precízen lakkozott oldala és fekete, kátrányos teteje volt, mint egy mesebeli házikónak. Csak az tette valóságossá az ottlétét, hogy ferdén állt, alap nélkül, odahajítva a fűbe, néhol térdmagasságig feltört a fala. Ezt meg valahonnan el-

emelték, gondolta Jocó, és mosolyognia kellett, ahogy elképzelte, miként lophatták ki egy trendi, gondozott kertből a házikót. Látta maga előtt, ahogy kiaraszolnak vele. A lány azt hitte, rá mosolyog, és viszonzta. Aztán egy *teljesen természetes* mozdulattal felhajtotta a szoknyáját.

– Nem bűjsz ide?

Jocó hasfalában éles fájdalomként hasított végig a vágy, ahogy a kakaóbarna öl közepén meglátta a burjánzó, fekete szőrzetet, amely oldalt gyérülve felfutott a vékony, formás comb belsejére is. Voith József utólag, a miértekre keresve a választ, nem tudta eldönteni, hogy legalább kétségei voltak-e ekkor. Majdnem összerogyott, és a térdkalácsa fel-le zakatolt, ez bizonyos. De ez inkább a félelem jele volt, mint a küzdelemé. Hogy csak egy gondolat erejéig is megpróbált volna ellenállni, felvillant volna annak a lehetősége, hogy az aktus nem fog megtörténni, mert nem tetézhető a baj, éppen apja botlása miatt vannak itt, és a kislány, bármennyire koraérett is, még szinte gyerek, egyszóval ezeknek az égbekiáltó ellenérveknek vagy bármi tudatosságnak nyomát sem tudta magában felfedezni. A vágy olyan intenzíven és kegyetlenül tört rá, hogy elébb belesajdult a hasa, aztán egész testében tombolt, a gyomra összeszűkül, és nem tudott máshová nézni, csak a comb és a fenék ívére, ahogy a lány megemelte a csípőjét, és bozontos szemérme alól vékony fenéke is kivillant, a bársonyos, kreol bőr mindenütt sima volt és feszes, és Jocó később, ha indulatos rejszolásai közepette felidézte az esetet, nem tudott rá másképpen emlékezni, csak mintha a lány szeméremajkai már akkor duzzadni kezdtek volna, mikor ő még megbabonázva állt, látóterében a tolokodóan rózsaszín hasítékkal, amely a barna bőr és a koromfekete szőrzet között olyan hivalkodóan színesnek és idegennek hatott, hogy szinte giccsesnek találta. Jocó markolászni kezdte, ügyetlenül fogdosni a lány pucér ölet, hol a hüvelyk-, hol a középső ujjával keresve a járatot. A lány mély lélegzeteket vett.

– Ne olyan durván! – mondta.

Jocó a szeméremajkak tetejét dörzsölte körkörösén, ahol a csiklót vélte.

– Mondom, hogy óvatosan – szolt rá a lány megint.

Jocó lehajolt, és mint egy éjszakára kicsukott állat, hevesen lefetyelni kezdett. Körbe, mindenütt.

– Csak fölül! – parancsolta a lány.

Jocó végre meglátta, hol van. Ahogy a borsószem dagadni és nedvesedni kezdett. E tájban vesztette el a kontrollt, ami akkor csodálatos volt, de utólag úgy érezte, túl pazarló. Hiszen emlékeknek csak szilánkok, benyomások maradtak a tomboló gyönyörből, és az a sziklaszilárd meggyőződés, hogy nem igaz, hogy a kísértés erejét mindig személyre szabná az ördögteremtő kiegyezés, és hogy a sátáni csábításhoz a másik oldalról megfelelő lelki támogatás is érkezne. Mert amint Jocó belenyalt a lány kelyhébe, olyan istentelenül erős kíváncsi szálta meg, hogy akkor sem tudott volna megálljt parancsolni, ha a verekedő, kergetőző bandák közben visszatérnek, és ő testi épségével, karrierjével, tekintélyével fizet egy méltatlan, törvénytelen és megalázó pásztor-óráért. Az orrába szívott szőrszálak, a szagok, az egyre lucskosabb nyílás, a ziháló lány, aki hevesen parancsolta, jöjjön már, a vártnál is selymesebb bőr: mind egy érzetté álltak össze, ahogyan az is, amint végképp elveszítette a tudatos érzékelés képességét, és utolsó emlékként még érezte, hogy szúrja a fű a combját, és a lány öle felől olyan hő árad feléje, amelyet elképzelné képtelenség. Amint behatolt, mintha egy másik dimenzióba lépett volna át, a bőrén milliméterenként haladt előre az égető forróság, teljesen körbevette, egész lényét beburkolta. A lány nyafogva, könnyölgöve mozgatta a csípőjét, nógatta, hogy szorgosabban intézze, de Jocó gerince szinte megmeredt a feldol-

gozhatatlan kéjtől, mozdulni sem mert, mert az első lökésnél a lányba lövellt volna. Nem tudja, meddig szorította le a lány derekát, meg ne tudjon mozdulni. Erre még emlékezett: a felizgatott és a vágytól már ingerült lányra, és az átvillanó gondolatra, hogy lám, a hátrányból is lehet előnyt kovácsolni, hiszen a kényszerű télenkedés megérelte, zamatossá tette a vágyat. A lány vékony, elkecseregett hangon vonyított, Jocón pedig átsuhant, hogy ez, amit csinál, fordított erőszak: nem elégít ki egy tomboló akaratot. Ettől a tudatos gondolattól kissé lehiggadt, és végre volt bátorsága megmozdulni. Döfködni kezdett. A vékony kar erősen fonódott a nyakára, majdnem megfulladt, de csak hullámozott, nem tudva magáról, csak a gyönyört és az önfeledtséget tudta felidézni, és hogy a fülében ragadt az a sziréni hang, valahol a sírás, a siktítás és nyögés háromszögében, amit a lány kiadott magából, áradt ott ez a vajúdás az egész felhúzott testéből, még a feszülő karjából is. Jocónak a gerincéből csapott ki a kék, ahol az elején a fagyos merevséget érezte, sugárban lövellt ki, a lány megmeredt, és zokogott, ahogy Jocó lassan visszaszivárgó tudatosságával fel tudta idézni, valami effélet ismételtetett, hogy:

– Teremtőm, aztat én nem tudtam, hogy ez ilyen!

Az egykori kaszárnyához sétáltak ki Lajos bácsival. Péntek este volt, a Körös-torok éttermei, büféi, kocsmái megteltek, a város főutcáján sem lehetett már helyet kapni, a pizzázók, borozók teraszán világítottak a lampionok. A nagyvárosokból hazatérő egyetemisták boldogan ölelgették egymást, és féktelen vedelésbe kezdtek. A Tisza-gátnak ez a része, ahol csak a vízhez kifutó utcák gyér közvilágítása fénylett valamelyest, és a régi laktanya néhány őrfénye az előbbieknél sokkal komorabb hangulatú volt. A kaszárnyában menekülttábor működött, a balkáni háború óta horvát és magyar menekültek éltek ott, a kerítéshez közel egy mogyoró vesszőhöz kikötve kakas csipkedte a füvet. Lajos bácsi bosszús volt, hogy mi a fenét keresnek itt, ha Jocó gondolja, nappal letekerhetnek a művésztelepre, erre van, de most az életkedve is elmegy, ha nem iparkodnak innét.

– Én pedig erre a nyugalomra vágyom – közölte a fiú –, és egyszer tehetünk az én kedvemre is.

– Más nem volt a kedvedre?

Jocó megállt, nem tudta, hogy ez a megjegyzés a délutáni, rendkívül kockázatos pásztorórára vonatkozott – vagyis akkor mégis meglátták őket – vagy csak úgy általában. Ideges lett, nem felelt. Lajos bácsi aranyszínű pipát húzott elő zakója zsebéből. Giccse, kínai modell volt, az aljába vizet lehetett tölteni, és a nyaka olyan ívesen volt felhúzva, mintha hattyút akarna formázni. Az oldalába egy oroszlán volt gravírozva, és hogy „shanghai, china”. Ezt is Berlinben vásárolta, egy kínai üzletben, ahol fűszereket, ruhákat, italokat és szójaolajat lehetett kapni.

– Víz nincs benne – mondta –, de így is jó lesz.

Egy alufóliás csomagocskából marihuánát adagolt – Jocó mindig elképedt, milyen erős, tolakodó szaga van a vadkendernek –, és meggyújtotta. Sokat szívtak, Lajos bácsi többször is újratömte a pipát, egészen be voltak tépve, mikor felsétáltak a gátra. A város felé indultak, kissé feltámadt a szél, az ártérben nyikorogtak az ágak, néhány elszáradt gally recsegve lehullott. A szélső utca házainak mindegyikében működött a televízió, a függönyökön, mintha valami előadás lenne, színes árnyak táncoltak. Jocó széldült és émelygett, mégis önfeledt volt, mert minden, amit tragikusnak látott eddig, most apróságnak tűnt.

- Lebuktam, ugye? – kérdezte.
- Le, de nem szégyen.
- Nem?
- Nem. Én is gyáva voltam ilyen idős koromban.

Jocó vihogni kezdett, hogy Lajos bácsinak felnőttkorára jött meg a bátorsága. Neki is megjött, ezek szerint gyávaságból lesz a bátorság, a kényszer néha örömet szerez, ő ezt ma délután tapasztalta. Lajos bácsi nem értett egyet, szerinte valamit tényleg tapasztalhatott volna Jocó, ha velük tart, egészen tébolyító érzés volt üldözni a gazosban a roma embereket, úgy, hogy nem is volt biztos, bármi közülük lenne a Karcsi bácsi-féle ügyhöz. Szalma Lajost olyan sokszor kergették csőzők, örök, rendőrök, telekszomszédok, férjek, de ő még sohasem kergetett senkit. A körülmények – az üldözés természeténél fogva – ugyanolyanok: felszakadozott a takony a hirtelen, intenzív futástól, és összegyűlt a szájában. Annyi a differencia, hogy üldözni sokkal fárasztóbb. Ennek bizonyosan az lehetett az oka, hogy benne nem tombolt semmiféle düh. Sőt, tudván tudta, a romáknál az igazság, és még azt sem tudja igazán elítélni, hogy megpróbáltak némi pénzt leszakítani erről a szerencsétlen Kareszről. Úgyhogy mire leértek a bútorgyári tavakhoz, az émelyítő csirizszagba, mindenki csak zihált, különösen a kövér biztonsági őrök, percekig csak fújtattak egymás mellett, mint idegen hosszútávfutók a cél után, és köpködtek, akár a focisták. Kár, hogy Jocó nem volt ott, volt az egészben valami egészen ősi, mélyen emberi, ahogy a front két oldalán álló katonák is diskuráltak egymással.

- De tényleg. Jocó hol maradt el?
 - Olyan ajándékot kaptam, amelyet nem lett volna szabad elfogadni – felelte a fiú.
- Lajos bácsi megállt, odarántotta magához az unokaöccsét, és mélyen a szemébe nézett.
- Mire utalsz ezzel?

Jocó biztosra vette, hogy Lajos bácsi érti, miről beszél, mi több, úgy gondolta, eddig is tudta, csak várakozó állásontra helyezkedett, kíváncsi volt, miként vallja majd be borzalmas bűnét az unokaöccse, milyen szavakkal lesz képes elmondani, hogy elkövette, amit az apja nem. Megcsinálta *helyette*. Jocó nem akart valami ostoba freudista szöveggel előállni, de legalább olyan mocskosnak érezte magát, mintha az öregét eltéve láb alól az anyjával hált volna, és akkor ez az ügynek még csak az egyik oldala. Milyen lélekre vall, hogy elkövette a bűnt azok után, hogy az apja gyakorlatilag ártatlanul már megkapta érte a büntetést? Hiszen hiába sikerült némi kergetőzés, lökdösődés, majd cimborálás után tisztázni a romákkal az ügyet, a város közvéleménye nem fogja elfelejteni, és valószínű, hogy ennek ellenére sem veszik vissza Karcsi bácsit a vasműszaki boltba eladónak. Hanna néninek a továbbiakban pedig úgy kell tanácsot osztogatnia életvezetési ügyekben, hogy rendre kételkedést lát majd hallgatói szemében, miszerint milyen jogon magyaráz az, aki a saját portáján sem tud rendet tartani. És Jocó most az egészet hitelesítette, alapot adott a mocskos pletykáknak, amelyeket már nem lehet őszintén visszautasítani. Valódivá tette a bűnt és a büntetést is. Ám miközben mindez átfutott az agyán, a lágyékánál melegség öntötte el, és az erőltetve felszított lelkiismeret-furdalás el is illant. Csak keserédes gyönyör maradt a helyén, és a bizonyosság, hogy mindezek tudatában, átélve, belátva mindazt, ami a bűn után következik, bizonyosan megtenné megint. Sőt, vágyik rá, hogy tetézze, sokszorosára szorozza a gyalázatot.

– Na? – sürgette Lajos bácsi.

Jocóban összekeveredtek a gondolatok, a bűntudat és a melegség, ami még mindig ott incselkedett a lágyékánál, a marcangoló önvád és a még sohasem tapasztalt könnyed kielégültség, úgyhogy mikor megállt, és ismét Lajos bácsi szemébe nézett, csak azt tudta mondani.

– Elvesztettem a szüzességem.

Szalma Lajos meglepően indulatosan reagált, szinte tombolt, kiabált, egész fűcsmókat rúgott ki egyetlen mozdulattal, és mintha beakadt volna a verkli, egyetlen mondatot ismételtetett.

– Miről beszélsz? Miről beszélsz?

Jocó megrémült, hevesen dobogott a szíve, a drog okozta magabiztosság ellillant, és a felajzott állapot a másik végletbe csapott át: rettegéssé változott, de ez is ezerszeresen felnagyítva történt. A marihuána, ahogy mindent, ezt is felerősítette, mániakussá, kétségbeejtővé sokszorosította, úgyhogy Jocó meg-megakadó mondatokkal próbálta menteni, ostorozni magát, megvallani, amit az előbb átgondolt. Hogy tudja, hitelesítette a bűnt, apjára ruházta a büntetést, és...

– Te szűz voltál, fiam? – kiáltott az ég felé emelve az arcát Lajos bácsi.

Magánkívül volt, az ő hevességét is felerősítette a drog. Izzadt, és köhögőrohamok törtek rá, pedig az utolsó szívás még most kezdett el hatni.

– Ja, ez a baj? – kérdezett vissza Jocó vigyorogva. – Már nem vagyok az.

– És én semmit sem tudok rólad?

– Én próbáltam elmondani – védekezett Jocó. – A legutóbbi esetet is, a jogászbál után azzal a lánnyal... meséltem, nem? Vagy nem meséltem?

– Nekem ne kamuzzál, kisköcsög!

– Lajos bácsi, ne beszélj velem így!

– Legalább most ne rontanál a helyzeten! Beismernéd, hogy igen, elmeséltél apróságokat, de olyan elhallgatásokat, szüneteket, szóközöket hazudtál a mondandódba, hogy joggal gondoltam, csak szemérmes vagy. Olyan óvatoskodva mondtad el a szegei élményeket, mintha sokkal több, vaskosabb élet lenne mögöttük.

– Na de nem volt, és én...

– És te nagyon is tudtad, hogy én azt gondolom, van.

– Ki vagy te, a gyóntató papom?

– Nem, baszd meg, a barátod! – üvöltötte Lajos bácsi, és hangját visszaverte a víz; az echo kétszer is visszacsapódott a házfalakra.

Ahogy a trappolás is. Valamelyik ablakon kiüvöltöttek, hogy takarodjanak innen, de ez már fölösleges felszólítás volt, takarodtak. Szalma Lajos középiskolai tanár vágta-tott a gáton, mögötte üldözője, doktor Voith József, fogalmazó. Jocó megpróbálta beérni, kiabált, hogy:

– Most mi van, ne legyél gyerekes, Lajos bácsi!

Minden szótagnál lassult a tempója, nagybátyja egyre távolabbra került, a sötétben csak a kontúrjai látszottak, de a felerősödött hangok, a zihálás, a nadrágszárak suhogása még mindig olyan erősek voltak, mintha néhány méterre lenne csak. Jocóék ide, a Tisza-gátra jártak ki futni testnevelésórán, és valószínűleg annak idején Lajos bácsiék is ide hozták a gimnáziumból. Jocó egyre többet veszített lendületéből, és közben eszébe jutottak a gyalázatos Cooper-teszt eredményei, elmosolyodott. Valami marta a szájpaddlását, és ellenállhatatlan ingert érzett, hogy köpjön. Megállt, előrehajolt,

és csulázott egyet, de olyan ügyetlenül, hogy a taknyos nyál beterítette az állát és a kezét. Jobb híján a pulóverébe és a farmerjébe törülközött, előredőlt, és fújtatott. Ekkor, mintha maga is ott lett volna, beugrott neki a szekrényhátú biztonsági őrök és az üldözött romák képe, ahogyan a bútorgyári tavaknál lihegnek. Az első fázis, az *üldözés* véget ért, de mindnyájan tudták, végig fogják játszani a büntetés kontra bosszú színjátékát, mert nem sejtik, hogy néhány száz méterrel arrébb abban a pillanatban tényleg elkövetik a bűnt. Jocó felnézett a Tiszára. Koromsötét volt, a folyóból semmi sem látszott, de a túlparton baljósan zúgott az ártéri erdő. Ő még arra sem képes, gondolta ekkor, hogy a bűnhődés liturgiáját betartsa. Ha hazudott, vagy legalábbis eltitkolt, jótékonyan álcázott valamit, akkor vállalja a következményeket. Dühös lett, hogy igenis vállalná, ha ez a bolond Szalma Lajos nem sprintelne végig a gáton. Beleordítaná az arcába, hogy „miattad nem mertem mondani, Lajos bácsi, mert olyan kérelhetetlenül elvártad tőlem, hogy arassak, hogy éljem a szaftos életet, akár egy türelmetlen, idegbeteg Szindbád, aki akkor is tovább akar habzsolni a gyönyörökből, mikor éppen azt teszi”. „Nem tudtam, nem mertem neked bevallani, hogy erre képtelen vagyok, mert kinevetnek, kikerülnek, megcsalnak, és nem látom az állítólagos lényegét, a mélyet, az isteni működést, egyáltalán: semmit.”

Majdnem elsírta magát. Előtört belőle az indulat: ez nem az ő hibája! Legfőljebb annyiban, hogy nem merte jelezni, nem megy, de maga a tény, hogy nem ment, csak azt jelzi, neki volt igaza. Megint rohanni kezdett, most egészen gyorsan, vagy legalábbis úgy érezte, száguld, és kiszáradva be is érte Lajos bácsit, aki már csak szédelegve kocogott. Jocó robogott feléje, egyre sebesebben, úgyhogy mikor beérte, bár akart, nem tudott lefékezni, és úgy elkaszáta nagybátyját, mintha egy amerikai focicsapat kontrollt veszett védője lenne.

Porosan, mocskosan ültek be az ír kocsmá fedett teraszára, nadrágjukba beletört a fű, Jocónak a nyaka, válla és könyöke sajgott, Lajos bácsi a hátát és derekát fájlalta. Egyvégtében morgott, hogy a délutáni, kockázatos „ügyintézés” megúsza sértetlenül, erre a saját, szeretett unokaöccse kaszálja el, nem sokkal azután, hogy bevallja, egészen eddig felültette őt egy hazugsághintára, és még ki tudja, meddig ott tartotta volna, ha nem érkezik meg a vak szerencse egy forró, lucskos punciképeben. Jocó ingerülten nézett körbe, tömve volt a hely, minden bokszteli, csak egy szélső varrógépszatnál kaptak helyet, amelyiknek még a pedálja is megvolt alul, és ezt Jocó fölöttébb élvezte volna, ha Lajos bácsi nem hangoskodik, és nem akarja kitergetni fél város előtt az ő magánéletét. Feszengett, csitítgatta nagybátyját, hogy ha nem muszáj, ne publikáljanak minden intim részletet a városnak. Az is idegesítette, hogy Szalma Lajos nem hajlandó a lényegről beszélni. Nem tudott felülemelkedni azon, hogy ő eddig igyekezett úgy beállítani kalandjait, mintha az megtörtént volna már. Ez tényleg nem volt szép, helytelen, őszintétlen viselkedés, de ki az, aki huszonhárom évesen nem igyekezett volna kozmetikázni ezt a hiányosságot. Nem beszélve arról, hogy a mi *voltnál* sokkal hangsúlyosabb, hogy mi *lesz*. Ha a lány bevallja, most tényleg lekavart egy pásztorórát, akkor felfokozott dühvel kezdődik előlről az egész. Ha ebből bármi kitudódik, Jocó karrierjének vége, ez törvénytelen, liliomtiprás. Őt azonnali hatállyal elbocsátják, lecsukják, az pedig egyszerűen nem történhet meg! Nem azért tanult, hajtott eddig, hogy egyetlen hétig élvezhesse a gyümölcsöt. Ez képtelenség! Ahogy ezt végig gondolta, olyan mélyen egyetértett magával, hogy ki is fejtette Lajos bácsinak. Am hangosan kimondva más színezetet kapott a gondolatmenet, és éppen korrigálni igyekezett volna magát, mikor nagybátyja leteremtette.

– Mert az apádnak nem volt mindegy, ugye? Egy életen át építgetett karrier veszendőbe mehet. Csak mert nem a tiéd. Egy szaros vas-műszaki eladó mégsem egy jogász.

– Nem ezt akartam mondani.

– Dehogynem, nagyon is ezt akartad – emelte fel Lajos bácsi a hangját.

– Ezt mondtam. De nem ezt akartam.

Lajos bácsi meglepődött az őszinte válaszon, és elmosolyodott.

– Jót tesz neked a szenvedés – mondta –, gondolkodásra, őszinteségre sarkall. Tényleg ezt mondtad. És az lesz az igazán szép, hogy néhány minután belül belátod: ezt is akartad.

– Beláttam – bólogatott Jocó.

– Na jó, akkor elmesélem, hogyan működik a női lélek. Ezt a kalandot soha az életben nem fogja elárulni a mi drága cigánylányunk senkinek. Ő is akarta, ő is ott volt, ő is bűnözött. Innen nem kacsintott ki a többiek felé, mint mikor az apád táncoltatta, és nem vigyáztak rá, hogy ha veszélyesre fordulna a helyzet, vagyis szegény Karesz fel támasztja a dákót, azonnal közbelépjenek. Nem most követted el apád helyett a bűnt, fiam! Hanem mikor nem avatkoztál közbe.

– De én... – kezdte volna Jocó, aztán elhallgatott.

Lajos bácsinak közbe se kellett vágni.

– De én semmi.

– Bizony ám: te semmi. Visszajöttem a partról, és te olyan tájékozott voltál apád ügyében, hogy azonnal tudtam, végignézted az egészet.

– Mit tehettem volna? Verjem meg azokat a férfiakat?

– A férfiakat? Mi közük ehhez? Egyszerűen elsétáltál volna a botladozó párocska mellett, mintha csak egy korsó vizezett sörért mennél. Apád észrevett volna, és ahogy ismerem, sietősen bejelentette volna a lánynak, hogy vizelnie kell. De még arra sem vette volna a fáradságot, hogy a vécé felé induljon. Úgy szelelt volna kivénhedt kempingkerékpárján haza, hogy porzik utána az aszfalt. De te csak ültél, és távolról figyelted.

– Ez nem jutott eszembe!

– Szellemes.

– Nem szellemeskedni akarok – háborgott Jocó –, tényleg. Nem jutott eszembe, hogy ezt kéne tennem. Te meg nem voltál sehol, már ne haragudjál. Leblokkoltam, vártam, hogy mi lesz.

– Meg is lett, amire számítottál.

Jocó legszívesebben a nagybátyjára borította volna a varrógépasztalt, de közben megérkezett a pincér, akit Jocó a gimnáziumból ismert, egy évvel alatta végzett, és a srác fölöttébb higgadtan szakította félbe a kakaskodást.

– Sikerült választani?

Lajos bácsi rögtönzött előadást tartott a pincérnek, hogy túl nagy választási lehetőség nincs, mert minden vidéknek megvan a maga íze, illata, zamata, és ehhez illő ételt kell választani: alapanyag, fűszerezés és bor szempontjából. Magyarországnak ezen a részén zsírillat van, egészen pontosan szag, jó, persze lehet mangalicazsír, de mindenképpen zsír legyen, elég egy kevés, egy körömnyi, csak az illúzió kedvéért, de annyi muszáj. A zsír történeti jelentősége felbecsülhetetlen, hiszen még a rendkívül cicomás, alakjukra mindennél jobban adó olaszok is használják a disznózsírt, csak a halhoz dukál pucéran a dinsztelekskor megbüdösödő olívaolaj. Különbösen még nekik sincs kifogásuk a zsír-olívaolaj keverék ellen! Tudvalevően az az előnye, hogy nem fröcsköl annyira, és habot is kevesebbet ad. Ennél még kacifántosabb dolog is előfordul. Az olaszok

a fagyúszerű zsiradékot is elfogyasztják, amit mondjuk a húsleves tetejéről kanalaztak le, ami azért nem vall feltétlenül jó ízlésre, de mindenképpen fel kell oldanunk magunkban az alföldi lelkiismeret-furdalást, amiért szeretjük a fejbórt, a töpörtöt, kolbászhusból csináljuk még a fásírtot is, nem említve a szármát vagy közismertebb nevén a töltött káposztát; de hiszen az természetes. Olaszországot például konyhaföldrajzi szempontból három részre szokták osztani: az Alpok előtere a vajvidék, Toszkána és Etruria egyértelműen olajterület, Szicíliában pedig disznózsíron élnek. Ez nem a hagyomány és közlés szempontjából fontos, hanem mert az ezer éve ott keveredő ilatokat bevette a föld, felszívták a gyökerek, belélegezték a fák levelei, az emberek bőre, az évszázadok alatt ehhez specializálódott a gurmanok gyomra, a savak beálltak, a temperamentum kialakult. Győrben használhatnak szintiszta olajat, hadd vastagodjanak a soproni fogorvosok, de nálunk vitamindús mangalicaszírra van szükség, legalább egy körömnnyire...

A pincér elképedve állt az asztal mellett, és a szomszédos társaságból is hátranéztek páran, ki ez az őrült, és miért tartja föl a személyzetet.

– No, pöcsöm, hagama van? – kérdezte Lajos bácsi.

Nevetni kezdett, hogy ez egy idézet, és nem lényeges, mert bizonyosan van, ő e rövid mondandó után csak azt szeretné megkérdezni, mangalicaszír akadna-e. A pincér-fiú megígérte, megkérdezi, de látszott az arcán, hogy nincs, semmilyen zsír nincs, nem-hogy mangalica. Aztán mégis ragyogó arccal érkezett vissza, hogy bár kenhető formában nem tartanak, de akad néhány mangalicaoldal, amiről erőszakkal lecsipkedhető némi háj, és ami abból kisül, nos, ha annyi elég lesz, akkor van. Lajos bácsi roppant lelkesen fogadta a hírt.

– Vissza az egész – kiáltotta –, jobb híreket kaptunk, mint bármikor is reméltük volna!

Kiosztotta az ukázt, hogy le ne csupasítsák az oldalasokat, mert az halálos vétek lenne, ám némi só, bors és fokhagyma kíséretében kaphatna egy adag kemencemelegget, és leginkább sárgaborsó-főzelék illenék hozzá, szintén fokhagymásan, ha lehet, de ha nincs, jöjjön, aminek jönnie kell, lencse.

– Lencse van – bólogatott a pincér.

– Akkor lencse, érzéssel babérlevél, egy darab egészben, egy pedig apróra tépkedve, de ellenőrzöm – kiáltott fel Lajos bácsi –, ha nincs a szakács hüvelykujjának körme alatt babérlevélmaradék, visszaküldöm az egészet – nevetett, és Jocót meg sem kérdezve sört rendelt és kóser szilvát mindkettőjüknek.

A fiút most nem zavarta nagybátyja alakítása, a fűtől és a rohangálástól annyira elpilledt, hogy aludni lett volna kedve. Szerencsére az illatok ingerelték, ébren tartották, tudta, hogy a marihuána hatására minden íz csodálatos, az oldalasé is, amit ő ugyan nem kedvelt annyira, sőt, örült volna, ha megkopasztják a zsírtól azt a hájas húscsapatot. Abban mégis biztos volt, hogy nem lesz baj az étvágyával. Eszébe jutott, hogy a pincér érkezése előtt milyen feszültek voltak, és hálát adott a sorsnak meg a drognak, hogy ilyen hirtelen fordul egyik érzület a másikba. Lajos bácsi is erre gondolhatott, mert arról kezdett magyarázni, hogy a sprint után, miközben Jocó a rúdját mártogatta a cigánylányba, ők lihegtek a bányató mellett a romákkal, és a közös kifulladásból nyilvánvaló lett, hogy nem lesz verekedés. A kövér biztonsági őr, aki bevette az ablakot, még lökött egyet az egyik térdére támaszkodó, fújtató roma férfin, de olyan idegen volt a mozdulat abban a baráti atmoszférában, hogy neki nevetnie kellett. Az egyik őr is elmosolyodott, diskurálni kezdtek, hogy kár volt az ingerült rohanásért. Meg le-

hetett volna beszélni az egészet a ház előtt, mondta valaki. Lajos bácsi nem emlékezett rá, kinek a szájából hangzott el ez a kijelentés, de bármilyen békítő szándékúnak tűnt is, egy csapásra elromlott tőle a hangulat. Lökdösődni kezdtek, nundzsakuk kerültek elő, meg bokszerek, egy-egy komolyabb ütés erről is, arról is elcsattant, és ő, Szalma Lajos megint megállapította, hogy csodák nincsenek, csak az illúzió, hogy akár lehetnének is. Hogy tulajdonképpen verekedés nélkül is megoldódhatott volna. A helyzet persze szokásosan a végletekig futotta volna magát, ha ő, Szalma Lajos nem kiabál közbe, hogy emberek, nem lett itten megdugva senki, Karcsi olyan részeg volt, mint a csap! Persze arról nem tudhatott, hogy Jocó bepótolja a hiányosságát, így a mondatnak tökéletes volt az igazságtartalma, és egészen meglepő, milyen ereje tud lenni, ha valaki kimond valamit, ami igaz.

– De hiszen ezt mindenki tudta – ellenkezett Jocó.

– Nem volt kimondva.

– Akkor, ha nem mondom ki, hogy párosodtam azzal a lánnyal, nem történt meg?

– Az igazságról beszéltem, Jocókám, az igazságról. A hazugság akkor is van, ha hallgatunk róla.

Az étel a vártnál is fenségesebbre sikerült. A ruszti kerámiatálban a lencseágyon két pirosra sült, ropogós oldalas hevert, körülöttük zsír- és szafttőcsa, díszítésként negyedekre szeletelt főtt tojásból formázott virág. A főzelék könnyű, rántás rajta alig, ráadásul éppen annyira volt savanyú, hogy minden lenyelt falat után újra összeszaladt a szájban a nyál, de nem tolakodott a lencse elé az ecet íze. Először magukba merülve habzolták, aztán egyre többször összenevettek, először csak a szemük mosolygott, de falatról falatra erősebben, ahogy egyre ízletesebbnek találták a kései vacsorát, az oldalas szálkás, fokhagymás húsát és a valamitől kicsit füstösnek tűnő lencse csodálatos kombinációját, nevettek, úgy, mint régen, mikor először lesték meg a nudista strand önfeladt fürdőzőit, és csalódva szembesültek vele, hogy ide bizony csak hájas vénemberek járnak. Nevettek, Lajos bácsi a félrenyelt falattól fuldokolni kezdett, de a köhögések szünetében ismét rátört a nevetés, szinte már görcsösen, és éppen a legjobb pillanatban, mikor Jocó még szívből hahotázott, de már érezte, hogy a következő másodpercben kifulladás lendület, Lajos bácsi felemelte a kezét, és Jocó az ismeretlen mélységből előtörő rutinnal, akár egy gyerek, belecsapott. Nagybátyja most nem mondta, hogy adjál egy ötöst, ő mégis kimondta a kötelező választ.

– Tessék, itt van.

Jocó felhőtlenül boldog volt, mint egy szerelmes kamasz, rátört a közlésvágy, beszélni akart, beszámolni végre tótvárosi kétségeiről, de leginkább a délutáni élményről, hiszen a pásztoróráról konkrétan még egy szót sem szólhatott. Ivott egy korty sört, és jelentőségteljesen előredőlt, Lajos pedig kiegyenesedett, hátrasímtotta a haját, mintegy jelezve: hallgatlak. Jocó határozottan azt hitte, hogy a roma lányról fog beszélni, aki egészen felkavarta a lelkét, eszébe sem volt más, csak a lány finom bőre és a forróság, ami áradt az öléből, úgyhogy szándéka szerint már begyűjtötte a gyönyör szavait, amelyek kimondva is kéjt okoznak, amikor azt mondta.

– Eljött hozzám az ördög.

Lajos bácsi behúzta a nyakát, mintha légnymás lenne, sikító bombák hullanának alá, és közben üvöltene a sziréna, lelapult, akár egy háborús veterán, és megragadta Jocó grabancát. Rémület volt a szemében, és szinte rimánkodva kérdezte meg.

– Ugye most hazudsz?